

פרוטוקול מישיבת הוועדה המייעצת להוראות הממונה על שיתוף בנתוני אשראי (4/2018)

שהתקיימה בתאריך 18.11.2018 במשרדי בנק ישראל בתל אביב

נוכחים מקרב חברי הוועדה: רני נויבואר - סגן יו"ר הוועדה המייעצת

אלמה כהן

כפיר בטט

כרמי אור

נעדרים מקרב חברי הוועדה: אוריאל לדברג

רונן הורוביץ

נוכחים מקרב עובדי הבנק: צוריאל תמס, הממונה על שיתוף בנתוני אשראי (להלן הממונה)

קרן גבאי, המחלקה המשפטית

עובדי הממונה: אורלי הר ציון

אירית זמיר

דורית לואיס, מזכירת הוועדה המייעצת

ויסאם נאטור

יאיר עזריאל

יגאל מנשה

נריה נפש

עדנאן מנסור

הדיון:

נושא 1 בסדר היום: הוראה למערכת - זיהוי לקוח

הממונה: מאחר ויו"ר הוועדה עודד שריג מונה למנכ"ל מגדל חברה לביטוח בע"מ ובעקבות זאת חדל לחדל בתפקיד, רני נויבואר שהינה סגן יו"ר הוועדה תנהל את הישיבה. זימנו את הישיבה כדי לדון בהוראה למערכת בנושא זיהוי לקוח, למסור עדכונים לגבי ההתפתחויות של מערכת נתוני אשראי ולקבל משוב מהחברים לאור הניסיון שיש להם בתחומי תפקידיהם השונים. נתחיל בנושא הראשון שעל סדר היום.

עובד הממונה: לפי סעיף 5 לתקנות נתוני אשראי, נותן האשראי צריך לזהות את הלקוח לצורך קבלת הסכמת הלקוח לקבלת דוח אשראי, באחת מהדרכים המפורטות בתקנות. גם לשכת אשראי צריכה לזהות לקוח לצורך מסירת דוח ריכוז נתונים רגיל, כמפורט בתקנות. אחת מהדרכים היא אימות טלפוני מוקלט או מקוון לפרטים מזהים של הלקוח הנמצאים במאגר מסוים לפי קביעת הממונה. מטרת ההוראה היא לקבוע את המאגרים מולם יכול נותן אשראי לזהות לקוח. בהוראה קבענו 3 סוגי מאגרים: מרשם האוכלוסין, מאגר כרטיסי אשראי (מנפיק או סולק או תאגיד

עזר בנקאי), ומאגר לקוחות פנימי של נותן האשראי או לשכת האשראי (שאלות זיהוי של הלקוח).

מזכירת הוועדה: הבנקים מסרו לנו כי כיום הם לא עושים תהליך של זיהוי לקוח בשלב ההצעה של אשראי ללקוח אלא רק בעת החיתום, לכן הם צריכים להיערך לדרישה החדשה. בנוסף, חלק מהלשכות פנו אלינו בכדי שנסדיר את המאגרים בהוראה ובמקביל החלו לפנות לדוגמא למרשם האוכלוסין.

עובד הממונה: לגבי זיהוי לקוח ע"י מיופה כוח בתמורה, אין דרישה כזאת בחוק או בתקנות, אבל אנחנו חשבנו שצריך להסדיר בהוראה שהזיהוי יהיה לפי דרכי הזיהוי בתקנה 5, לרבות מול המאגרים שנקבעו.

חבר הוועדה: מה לגבי הזיהוי של מיופה הכוח בתמורה? איך הלשכה יודעת שמיופה הכוח בתמורה קיבל ייפוי כוח מהלקוח?

חברת הוועדה: האם מיופה כוח בתמורה יהיה חלק מרשימת מורשים?

עובדת הממונה: הממונה עושה הליך רישום של מיופה כוח בתמורה לאחר שבדק שעמד בתנאים המפורטים בכללי נתוני אשראי. לשכת אשראי צריכה לבדוק שמיופה הכוח בתמורה נמצא במרשם, ולכן הוא מורשה לקבל את הנתונים עבור הלקוח. בנוסף, יש מנגנון של הצהרות, לדוגמא: הלשכה מצהירה שהיא או מיופה הכוח בתמורה זיהו את הלקוח וקיבלו ממנו ייפוי כוח. הממונה יבצע פעולות בקרה ופיקוח לבדיקה שאכן התקבל ייפוי הכוח.

עובד הממונה: עלתה בקשה מנותני אשראי לאפשר אמצעי זיהוי נוסף של לקוח, באמצעות טכנולוגיית זיהוי חזותי דיגיטלי. מדובר בסריקה של תעודת זיהוי מוכרת (בצירוף בדיקות אימות של התעודה) וסריקה של תמונת הפנים בצילום וידאו והשוואה לתעודת הזיהוי (בצירוף בדיקת חיות כגון: הזזת עיניים וכד'). מדובר בטכנולוגיה שעובדת (בנקים עושים בה כיום שימוש לצורך זיהוי לקוח), ואנחנו חשבנו שזו בדיקה יותר אמינה משיחת וידאו רגילה שהותרה בתקנות. לפי התקנות אנחנו צריכים לקבל את הסכמת רשם מאגרי המידע בכדי להוסיף אמצעי זיהוי נוסף. הנושא נמצא בדיון עמם, אך מאחר וטרם התקבלה הסכמתם הורדנו בשלב זה את הטכנולוגיה הנוספת לזיהוי מטיוטת ההוראה.

הממונה: אנחנו רוצים לפתוח אופציה נוספת לזיהוי לקוח שכבר משתמשים בה בשוק ושנראית יותר חזקה מטכנולוגיות קיימות אחרות. אנחנו רוצים ללכת על גישה עקרונית ולא פרטנית. הפלטפורמות צריכות להיות דיגיטליות כדי שזה יהיה ידידותי ויקדם את השוק.

סגן יו"ר הוועדה: צריך להיות פתוח לטכנולוגיות חדשות שהשוק מפתח מחד, ומצד שני חקיקה צריכה להיות ניטרלית מבחינה טכנולוגית, כדי שלא תגביל את השחקנים להשתתף בשוק.

הממונה: לכן רצינו להגיע עם הרשות להגנת הפרטיות להסכמה על העקרונות (אישור

המסגרת) ואז הממונה ייתן אישורים פרטניים, אך הגישה של הרשות הינה שאישורים פרטניים יינתנו על ידם.

חבר הוועדה: האם שקלתם לאשר מאגר זיהוי עם סיסמה כפי שמתוכנן בבנקאות הפתוחה, כאשר לקוח מקיש שם משתמש וסיסמה של הבנק שלו?

עובדת הממונה: ההוראה קובעת מאגרים בהם ניתן להשתמש לרבות, מאגר פנימי של הבנק. בנוסף לפי תקנות נתוני אשראי, ניתן להשתמש בזיהוי של צד ג' שהינו בעל מהימנות גבוהה.

חבר הוועדה: מה קורה במקרה של הונאה?

סגן יו"ר:

הגורם המזוהה עדיין יישא באחריות.

עובד הממונה:

קבענו בהוראה כי ההנהלה תקבע קריטריונים וספים מינימליים לזיהוי לקוח, בין היתר במטרה למזער את הסיכון להונאה.

סגן יו"ר: האם יש עוד הערות מהותיות להוראה או הערות לנוסח ההוראה?

הוועדה: בהיעדר הערות נוספות נעבור לדיון בנושא הבא על סדר היום.

הממונה:

נושא 2 בסדר היום: עדכון סטטוס פרויקט מאגר נתוני אשראי

הממונה: נכון להיום, בתחילת חודש ינואר תהיה עלייה לאוויר טכנולוגית של מערכת נתוני אשראי. העלייה לאוויר מול כל המשתמשים תהיה לפי המתוכנן ב-12 לאפריל 2019. בין שני התאריכים האמורים מתוכנן פיילוט מקצה לקצה כדי להקטין את הסיכון שיהיו בעיות או תקלות בעלייה לאוויר.

בנוסף, לפי נוסח חוק נתוני אשראי הנוכחי, ברגע שעולים לאוויר החוק הישן פוקע, הרישיון של הלשכות מתבטל, מאגרי המידע של הלשכות עוברים לרשות להגנת הפרטיות. צריך להיות ערים לכך שמערכת נתוני האשראי (כולל הבנקאית) לא ערוכה לכך, שכן הם לא מסוגלים לעבור ממודל דירוג אחד לשני בין לילה, בשל תהליכים כדוגמת תיקוף מודלים וניטור. כיום לשכות האשראי מספקות לנתוני האשראי שירות של ניטור - נתונים על בסיס יומי ובאמצעותם נותן האשראי שולט במסגרת האשראי שהוא נותן ללקוח ומנהל אותה. לא חשבנו על זה מספיק בתהליך החקיקה, אבל היום ההבנה של בנק ישראל ושל נתוני האשראי: בנקים, חברות כרטיסי אשראי (שבחלקן הופרדו מהבנקים) ונתוני אשראי חוץ בנקאיים, שחייבים תקופת ריצה במקביל של 2 החוקים: ישן וחדש. משמעות הסיכון היא שאם לא תהיה תקופת ריצה במקביל כאשר נעלה לאוויר ייגרם נזק למערכת. הפתרון מצריך תיקון חקיקה. עשינו תהליך מול משרדי האוצר והמשפטים בנושא. קיימת וועדת היגוי עליונה שבה התקבלה החלטה של ריצה במקביל של שנה עם אופציה להארכה של עד חצי שנה נוספת. נכון להיום, הנושא נמצא אצל משרד המשפטים בעיון. בנוסף, יש סיכון של בחירות.

- סגן יו"ר : יש אופציה להתקדם גם בתקופת בחירות, אם הקואליציה והאופוזיציה מסכימות להעלות הצעה לתיקון חוק על בסיס מקצועי במטרה למנוע נזק למשק האשראי. הוועדה :
- עובד : נעבור למצגת, לדיווח על סטטוס מקורות המידע. מקורות המידע הבנקאיים וחברות כרטיסי אשראי סיימו את טעינת הנתונים למאגר עד סוף חודש אפריל הממונה :
- 2018 (היסטוריה של שנתיים) מתוכם 7 מקורות שסיימו את הטעינה עד סוף חודש אוקטובר 2018. איכות הנתונים מאוד גבוהה (קרובה ל-100%), לאור הבקורות ששתלנו במערכת.
- הממונה : רשמנו שני הישגים: הראשון שאנו עומדים לפני סיום של טעינת הנתונים ההסטוריים (שנתיים וחצי), לפני הזמן, בפרוייקט מורכב שאין דומה לו בעולם. השני שאיכות הנתונים גבוהה, לעומת איכות נמוכה יחסית של נתונים בטעינת נתונים במערכות בעולם, זאת הודות לתהליכי טיוב שהתחלנו בהם כבר בחודש מאי 2016. לאחר שהבנקים יסיימו את טעינת הנתונים ההסטוריים, הם יחלו לתקן את השגויים במטרה להגיע ל-100% נתונים תקינים.
- חבר : מה המשמעות של נתון שגוי?
הוועדה :
- הממונה : הגדרנו כ-170 בקורות במערכת והנחינו את המערכת הבנקאית להוסיף עוד בקורות, ולעיתים הבנקים מוצאים שגויים נוספים. דוגמאות לשגויים: חסר תאריך תחילת הלוואה, חסרה הסטוריית תשלומים (שכן הבנקים לא שמרו), דיווח על נתוני אשראי של קטינים (הבנקים צריכים למחוק) ועוד.
- חברת : האם שגויים הם בעיקר כתוצאה מנתונים חסרים?
הוועדה :
- עובדת : לא בהכרח. יש הרבה בדיקות לוגיות בין היתר בדיקת תלות בין נתוני שדות, לדוגמא תאריך תחילה היסטורי של עסקה. לעיתים אישרנו לבנקים בתקופת המעבר ערכי דיפולט כשחסר להם נתון.
- הממונה : בסך הכל מצבנו טוב, אבל יש גם אירועים, לדוגמא בנק שהייתה אצלו בעיה בשיוך משכנתאות ללקוחות, וצריך לשלוח תיקון. התברר שהמחיקה של המשכנתאות הינה מורכבת ותיקח כשבועיים, ויש גם סיכון במחיקה. אנחנו רוצים לעלות לאוויר עם 100% נתונים תקינים, אבל כל הזמן אנחנו עושים הערכת סיכון ונכון לעכשיו הסיכון בשליטה.
- עובדת : יש עוד אירוע שאנחנו נערכים אליו והוא המיזוג של בנק אוצר החייל לתוך הבנק הבינלאומי.
הממונה :
- סגן יו"ר : גם הנתונים שקיימים במאגרים כיום אצל לשכות האשראי אינם מיטביים מבחינת היקפי המידע שכן אין מידע חיובי על הלקוחות כלשעצמו אלא אם כן יש על לקוח מידע שלילי.
הוועדה :
- עובד : מקורות המידע השליליים (מוש"ל"ך, הוצל"פ וכנ"ר) מדווחים על בסיס שוטף החל מחודש אוגוסט 2018.
הממונה :

- חבר
הוועדה:
עובדת
הממונה:
- האם מקורות המידע השליליים לא נדרשו לטעון נתונים הסטוריים?
אם התיק בהוצל"פ או בכנ"ר נסגר לפני ה-31.8.18 לא יהיה במערכת מידע על התיק. אם התיק נפתח בעבר ועדיין היה פתוח באוגוסט 2018, יהיה במערכת כל המידע הרלוונטי.
- חבר
הוועדה:
סגן יו"ר
הוועדה:
- אם יהיה שינוי בחוק מושל"ד, איך זה ישפיע על מערכת נתוני אשראי?
יש דיון בנושא, לדוגמא האם במקום הגבלה כיום של חשבון שחזרו בו 10 שיקים ללקוח (צעד קיצוני) להסתפק רק בדיווח על כך. יש היגיון ללכת למסלול שהוא לא כל כך קטגורי ומחמיר.
- הממונה:
- בהינתן חוק נתוני אשראי אפשר לבטל את המערכת של מושל"ד ולהסתפק בדיווח של הבנקים למערכת נתוני אשראי (כמה שיקים הוצגו וכמה חזרו מסיבת אכ"מ), אבל צריך לעשות תיקון חקיקה סימולטני.
- עובד
הממונה:
- לעניין מקורות המידע החוץ בנקאיים - 4 קבוצות של חברות התחילו תהליך של אינטגרציה מול המערכת ו-2 קבוצות יחלו בתחילת 2019. כל ה-6 קבוצות יחלו לדווח למערכת באופן שוטף עם כניסת החוק לתוקף.
- הממונה:
- עשינו תהליך מול הממונה על שוק ההון שסיפק לנו את רשימת כל החברות שהגישו בקשה להיות נותן אשראי ויש להם יתרת אשראי ללקוחות פרטיים. פנינו בצורה יזומה לכל נותן אשראי שהיה קרוב לסף אשראי של 250 מ"ח, ובנוסף פרסמנו הודעה בעיתונות שמי שעובר את הסף יפנה לממונה לצורך דיווח למערכת. בתהליך הזה בסופו של דבר הגענו ל-9 מקורות מידע שמאורגנים ב-6 קבוצות.
- חבר
הוועדה:
עובדת
הממונה:
- האם אף גורם חוץ בנקאי לא פנה מתוקף עיקרון ההדדיות? מה עם חברת "טריא"?
כרגע עדיין לא פנו. אציין כי המקורות החוץ בנקאיים נותנים כיום אשראי למימון רכב אבל לא מעט מהם מתכוונים להיכנס לתחום המשכנתאות.
- מזכירת
הוועדה:
- נעבור לדיווח על סטטוס לשכות אשראי. כשיצאנו לדרך קבענו תכנית עבודה ללשכות, ובין היתר קבענו כי בסוף חודש אוקטובר 2018 ניתן רישיון לשכת אשראי לחברות שיעמדו בקריטריונים, וזאת בכדי שיוכלו לקבל גישה למידע הלא מזוהה לצורך פיתוח מודלי הדירוג. עמדנו בלוי"ז שקבענו ושתי הלשכות הקיימות קיבלו לאחרונה רישיון שירות נתוני אשראי והשלישית נמצאת בתהליך. את הפעימה הראשונה של המידע הבלתי מזוהה (מידע חלקי של מה שנטען למערכת) שתי הלשכות קיבלו בתחילת חודש נובמבר ואת הפעימה השנייה (מידע יותר מלא) הם יקבלו במהלך חודש דצמבר.
- חברת
הוועדה:
הממונה:
- האם אתם מצליבים מודלים בין לשכות?
בשלב הנוכחי זה מוקדם מדי. ראשית אנו נרצה לראות שהלשכות מפתחות מודל דירוג בהתאם לרגולציה לרבות ממשל תאגידי נאות, תיקוף מודל ע"י גורם בלתי

תלוי ועוד. בהמשך נבדוק לדוגמא שאין אפליה של לקוחות במודל הדירוג, אבל לא נבדוק שיקול דעת ולכן אין לנו כל כך עניין בהצלבת מודלים של לשכות. זה בסדר שהמודלים לא יהיו אותו הדבר.

מזכירת
הוועדה : מדגישה כי הפעלת שירות נתוני אשראי לפי הרישיון מותנית בעמידה באבני דרך שנקבעו בתו"ע לרבות: בניית יכולות עסקיות ותפעוליות מול נותני האשראי (ממשקים ומוצרים) ומול הלקוחות הפרטיים (לרבות אתר אינטרנט), ביצוע תכנית בדיקות לעמידה בדרישות הוראות הממונה (לרבות ביקורות פנימיות וביקורת חיצונית בנושא הוראת ניהול המידע והגנתו), ותיקון ליקויים וסגירת פערים מול הוראות הממונה.

הממונה : נעבור לדיווח על סטטוס המשתמשים בנתוני אשראי. בתחילת הפרוייקט עיקר תשומת הלב הייתה לבניית תשתיות. עכשיו אנחנו רוצים להעביר את תשומת הלב מתשתיות לשימושים. לשם כך, המערכת הבנקאית התבקשה להתחיל בגיוס ההסכמות מהלקוחות שכן זה יכול להיות חסם בשימוש בנתוני אשראי, וכן להתחיל בהגדרת מוצרים ושירותים, חתימת הסכמים ובניית ממשקים מול הלשכות. במקביל ביקשנו מהמערכת הבנקאית לדווח אלינו על התקדמות בנושאים הללו. בנוסף, רצינו למנוע מצב של ריכוזיות בלשכות האשראי, ומצאנו שקידום הסוגיה של ריצה במקביל עזרה להורדת מפלס החששות של הבנקים וכתוצאה מכך להתחלת התקשרות שלהם עם יותר מלשכה אחת לצורך קבלת השירותים. מהלשכות ביקשנו להתקדם בפיתוח מוצרים, והבהרנו כי לא נסתפק בהעברת מידע אלא הן צריכות לייצר ערך מוסף לנותני האשראי וללקוחות פרטיים.

מזכירת
הוועדה : החל מחודש אפריל 2018 מתקיימים מפגשי פרום של המשתמשים בנתוני אשראי ביחד עם לשכות האשראי, בהם עולים סוגיות לגבי השימושיות בשירותים לפי החוק לדוגמא: חיווי אשראי, קבלת הסכמת לקוח (פרסמנו קובץ שאלות ותשובות בנושא), שירות של ניטור ועוד.

עובדת
הממונה : נעבור לדיווח על סטטוס היערכות למתן שירותים ללקוחות. לחוק יש היבטים צרכניים הנובעים מהזכויות שהוקנו ללקוח בחוק, בין היתר הזכות לצאת מהמאגר, הזכות לחסום מסירת נתונים לנותן אשראי ספציפי או לקבוצת נותני אשראי, הזכות להגיש תלונה לממונה ועוד. לשם כך הקמנו מערך למתן שירותים ללקוחות. קיימים 3 ערוצים למתן השירותים: אתר אינטרנט הכולל פורטל המאפשר ביצוע פעולות באופן עצמאי, מוקד טלפוני מאוייש (מופעל ע"י ספק חיצוני) וערוצי דואר ודוא"ל המאפשרים הגשת תלונה ליחידה לפניות ציבור. הפורטל נמצא בשלבים אחרונים של פיתוח ובדיקות. בנוסף, התחלנו בסדרת ישיבות בנושא היערכות להפעלת המוקד הטלפוני. אציין כי לגבי היחידה לפניות הציבור אנחנו נמצאים בתהליך בחינה על ידי ארגון ושיטות. בחזית של הפרסום לציבור, הקמנו אתר שיווקי וכן אנחנו נמצאים בשלב גיבוש קמפיין.

חברת
הוועדה : האם הפורטל יתחבר לאתר "האוצר שלי"?

- עובדת : לא, אבל אפשר להוסיף לאתר של מערכת נתוני אשראי לינק לאתר "האוצר שלי".
הממונה :
הממונה : נשקול בחיוב. התפישה שלנו במערך הלקוחות היא שצריך שכל הממשקים שלנו ידברו באותה שפה. בשלב זה הקמנו כ-80% מהמערך.
- עובדת : אנחנו נמצאים בשלב של כתיבת תכנים לאתר השיווקי, לרבות מה הזכויות של
הממונה : הלקוח, איך לקרוא דוח ריכוז נתונים, שאלות ותשובות. בהקשר הזה, האם יש מידעים של חינוך פיננסי שלדעתכם כדאי לתת לציבור במסגרת אתר מערכת נתוני אשראי?
חברת : השפה צריכה להיות מובנת ללקוח. אשמח לעבור על התכנים שלכם באתר.
הוועדה :
חבר : כדאי להיות מתואמים עם מהלכים שעושה הפיקוח על הבנקים לדוגמא בנושא
הוועדה : אוריינות פיננסית ודיגיטלית.
הממונה : בהחלט מקובל.
סגן יו"ר : רן מלמד העיר לגבי דוח ריכוז נתונים שהכתיבה לגבי הלקוח צריכה להיות חיובית,
הוועדה : לדוגמא : "הצלחת לשלם X תשלומים". מציעה שתחשבו על זה, לפחות בתוכנית העבודה של השנים הבאות.
הממונה : אנחנו משקיעים המון משאבים ומאמצים כדי שהדוח יהיה טוב ומעוצב בצורה אופטימלית שתקל על ההבנה של הלקוח. אבל זו משימה מאוד מאתגרת מאחר ומדובר בדוח מאוד רחב, בין היתר בשל הדרישות של החוק. בהחלט, כאשר יצטרך ניסיון נעשה חשיבה מחדש איך אפשר להנגיש את הדוח יותר לציבור.

נושא 3 בסדר היום : עדכוני חקיקה

- מזכירת : תיקנו בצו נתוני אשראי את הקדמת כניסת החוק לתוקף ב-12.4.19, ובנוסף,
הוועדה : הקדמנו תחילה של סעיפים בחוק כדוגמת : העברת נתוני אשראי למאגר והוראות הממונה. בנוסף, עדכנו את צו אגרות לרבות הוספת אגרה בעד מסירת מידע שאינו דוח והקדמת תחילה של אגרות רישיון וגישה למידע לא מזוהה. כמו כן עדכנו את כללי נתוני אשראי (רישוי לשכות) - הורדנו את גובה הערבות הבנקאית המינימלי ל-0.5 מש"ח במקום מיליון ש"ח. לבסוף, הסדרנו בכללי נתוני אשראי (אבטחת מידע) את כל הפרוצדורות בנושא אבטחת מידע שהיינו צריכים להסדיר לפי החוק, כגון : הרשאות במאגר בתוך בנק ישראל, גישה למאגר והוצאת מידע ע"י הלשכות ועוד.

נושא 4 בסדר היום : לשכות אשראי - עדכון בסוגיות

- הממונה : השירות של ניטור לא הופיע בחוק נתוני אשראי הישן למרות שמדובר בשירות קיים וחיוני בשוק. תמיד דיברו על הניטור מהזווית של הלקוח שמקבלים עליו נתונים שליליים, וזה לא צף מהפך של הניטור של נותן האשראי.
סגן יו"ר : הלשכות והבנקים לא הציפו בזמן החקיקה את הסוגיה, כך אני מבינה.
הוועדה :

המחקר כדי שבעוד שנה יהיו כבר מסקנות.
לגבי יום העלייה לאוויר לא עשינו ניתוח כולל אבל עשינו ניתוח בכמה היבטים. יש לנו משימה מרכזית לראות שאנו מוכנים ליום העלייה לאוויר ולשם כך אנו עושים בין היתר את הפיילוט. בתחילת שנת 2019 נצא בקמפיין לציבור כדי לבנות את המודעות של הציבור שיהיה לו כלי חדש שהוא יכול לעשות בו שימוש לטובתו ומצד שני לא יפחד להשתמש בו ויבקש לצאת ממערכת נתוני האשראי. לאחרונה אנחנו רואים יותר פניות מעיתונאים ומקבלים הזמנות לכנסים בנושא. המופע שלנו בתקשורת ילך ויעלה ככל שנתקרב למועד העלייה לאוויר.